

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์
ขบวนการเสรีไทย กรณีศึกษาอุทยานเทิดเกียรติเสรีไทย (ค่ายแพะเปียง)
ตำบลทุ่งแก้ว อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่*

THE PROCESS OF COMMUNITY PARTICIPATION IN THE
DEVELOPMENT OF THE FREE THAI MOVEMENT HISTORICAL AREA :
A CASE STUDY OF THERDKIAT FREETHAI PARK (PHAE PIANG
CAMP) THUNG KHAEO SUBDISTRICT, NONG MUANG KHAI DISTRICT,
PHRAE PROVINCE

ดำเนิน หมายดี, Dumnern Maidee
ไพลิน ภูจันทน์, Pailin Phuweenaphan
สาขาวิชาเมืองและการปกครอง
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Politics and Government,
Faculty of Political Science and Public Administration,
Chiang Mai University
E-mail : Em_2526@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาที่มาและประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทยในพื้นที่
อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ และศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
พื้นที่ประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทย อุทยานเทิดเกียรติเสรีไทย (ค่ายแพะเปียง) ตำบลทุ่งแก้ว
อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากเอกสาร และ
การสัมภาษณ์เชิงลึก

* Received 24 February 2021; Revised 21 June 2021; Accepted 23 June 2021

ผลการวิจัย พบว่า พื้นที่แพะเปียง เป็นผืนป่าที่ได้รับการฟื้นฟูให้เป็นที่รู้จักในนามของพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทย มีการฟื้นฟูขึ้นเพื่อรำลึกถึงบุญคุณผู้เข้าร่วมขบวนการเสรีไทยที่เป็นวีระบุรุษของทนายทเสรีไทย แพะเปียงได้มีการฟื้นฟูขึ้นใน ปี พ.ศ. 2559 เพื่อสร้างเป็นอุทยานเทิดเกียรติเสรีไทย (ค่ายแพะเปียง) ที่ใช้เป็นที่ฝึกกำลังพลของกองกำลังเสรีไทยสายหนองม่วงไขในปัจจุบัน การก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จเนื่องจากยังขาดในเรื่องของการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้าง การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ในกิจกรรมของชุมชน เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าว ได้ดำเนินการโดยผู้นำชุมชนเพียงฝ่ายเดียว ทำให้การพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์มีการพัฒนาไปได้อย่างช้า ๆ ไม่ต่อเนื่อง และจึงทำให้ขาดการต่อยอดในการพัฒนาให้มีความพร้อมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคนทั่วไปศึกษาหาความรู้ในเรื่องพื้นที่อำนวยการของกองกำลังเสรีไทย

คำสำคัญ : กระบวนการมีส่วนร่วม, การพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทย

Abstracts

The objectives of this article were to study the origin and history of the Free Thai Movement in the area of Nong Muang Khai District, Phrae Province and to study the process of people's participation in the development of the Free Thai Movement Historical Area; a case study of THEDKIAT FREETHAI PARK (PHAE PIANG CAMP) THUNG KHAEO SUBDISTRICT, Thung Khaeo Sub-District, Nong Muang Khai District, Phrae Province. It was a qualitative research. The data were collected from document and in-depth interview.

The results of the research were found that Phae Piang area was a restored forest area known as the historical site of the Free Thai Movement. There was a revival to commemorate the kindness of people's the participants of the Seri Thai movement as a hero of the free Thai heir. Phae Piang had restored in the year 2016 to build a Therdkiat Freethai Park (Phae piang Camp) that used as a training ground for the Freethai Forces, Nong Muang Khai at present time the construction was not yet completed due to lack the support the budget in construction from the public and private sector continuously

including the people's participation in thinking, doing, participating in decisions making in community activities, as the action is carried out by the community leaders alone. As a result, the development of the historic area had developed slowly and it was not continuously the construction was carried out alone, with no official work to support it lack the adding in development to be ready in order to be a learning center for the general public for studying and learn about the area of command of the Free Thai Forces.

Keywords : The Process of participatory, The Development of historical Area free Thai movement

บทนำ

ประเทศไทยเมื่อย้อนไปในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นเป็นประเทศมหาอำนาจในแถบเอเชียต้องการที่จะกำจัดอิทธิพลของชาติตะวันตก ด้วยการเข้าร่วมรบกับประเทศเยอรมนีและประเทศอิตาลี (กลุ่มอักษะ) ทำการขยายอำนาจด้วยการรุกรานพื้นที่แมนจูเรียและประเทศจีน ก่อนจะขยายอิทธิพลทางทหารมาสู่พื้นที่ฝั่งอินโดจีน จนภาวะสงครามได้รุกรามล้ำมาถึงประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2484 กองทัพญี่ปุ่นได้ยกพลบุกรุกเข้ามาในประเทศไทย รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นได้เดินทัพผ่านประเทศไทย และตัดสินใจเข้าร่วมสงครามข้างฝ่ายญี่ปุ่น (สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ, 2535, น. 88) ได้สร้างความไม่พอใจให้กับคนไทยกลุ่มหนึ่ง ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลด้วยการคัดค้านนโยบายสงครามของรัฐบาล และได้ร่วมกับคนไทยในสหรัฐอเมริกา โดยการนำของหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ได้ชักชวนคนไทยที่มีความรักชาติเข้าร่วม อันนำไปสู่การก่อตั้ง “ขบวนการเสรีไทย” ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านญี่ปุ่น และเพื่อเป็นข้อต่อรองกับสัมพันธมิตรองค์การที่มีบทบาทในการกู้ชาติ ในประเทศไทยขบวนการเสรีไทยมีศูนย์อำนวยการอยู่ที่กรุงเทพมหานคร โดยมีนายปรีดี พนมยงค์ เป็นหัวหน้าขบวนการเสรีไทย โดยสมาชิกส่วนใหญ่จะกระจัดกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ (ภุชงค์ กันทาธรรม, 2552, น. 9-10) สมาชิกเสรีไทยรุ่นแรกจากต่างประเทศทำการเดินทางแอบเข้าประเทศไทยได้สำเร็จ ด้วยการกระโดดร่มลงที่จังหวัดแพร่ ซึ่งจังหวัดแพร่มีผู้เข้าร่วมขบวนการเสรีไทยโดยเป็นเขตปฏิบัติการของอเมริกัน มีผู้นำคนสำคัญในจังหวัดแพร่ คือ เจ้าวงศ์ แสนศิริพันธ์ และนายทอง กันทาธรรม โดยงานแรกของขบวนการเสรีไทยในจังหวัดแพร่ คือ การคอยรับและช่วยเหลือเสรีไทยที่เดินทางมาจาก

ต่างประเทศเพื่อเข้ามาดำเนินการต่อต้านญี่ปุ่นด้วยการกระโดดร่ม และด้วยเนื่องจากจังหวัดแพร่เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญแห่งหนึ่ง มีเส้นทางรถไฟสายเหนือที่ญี่ปุ่นใช้ลำเลียงพลเพื่อไปโจมตีพม่าและอินเดีย การตัดเส้นทางดังกล่าวทำให้ญี่ปุ่นรุกคืบหน้าได้ช้า การทำงานของสมาชิกเสรีไทยของจังหวัดแพร่ เป็นลักษณะของกองสอดแนมหาข่าวเกี่ยวกับจุดที่ตั้งของกองทัพญี่ปุ่นทั้งในเมืองแพร่และเมืองลำปาง แล้วส่งข่าวให้ฝ่ายสัมพันธมิตรที่เมืองเดลี ประเทศอินเดีย หลังจากนั้นเครื่องบินของฝ่ายสัมพันธมิตรจะนำระเบิดมาทิ้งเพื่อเป็นการตัดกำลังของญี่ปุ่น (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2543, น. 98)

การดำเนินงานของขบวนการเสรีไทยจึงต้องมีการวางแผนการทำงาน การประสานงาน ร่วมกันอย่างใกล้ชิดทั้งภายในและภายนอก ร่วมกันปรึกษาหารือการวางแผนปฏิบัติการร่วมกัน ส่งผลให้การดำเนินงานของขบวนการเสรีไทยเป็นไปด้วยความสะดวก มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้มิให้ข้อมูลรั่วไหล เพราะการทำงานของขบวนการเสรีไทยเป็นงานที่มีความเสี่ยงเป็นอย่างมาก เนื่องจากถ้าความลับเกิดรั่วไหลย่อมเกิดอันตรายต่อสมาชิกผู้ร่วมขบวนการ มีการเก็บรักษาความลับเป็นอย่างดี ขบวนการเสรีไทยเกิดจากการรวมตัวของคนไทยทุกชนชั้นทั้งในประเทศและผู้ที่เข้าร่วมขบวนการทุกท่านต้องถือว่า มีความเสียสละและความกล้าหาญอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ได้เข้ามาปฏิบัติการในประเทศไทยภายใต้การยึดครองของกองทัพญี่ปุ่น (สถาบันปรีดี พนมยงค์, 2563)

ในส่วนของผู้ที่แพะเปียง คำว่า “แพะเปียง” คือ ผืนป่าเต็งรังที่มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะล้อมรอบด้วยเทือกเขาสูง ในเขตของตำบลทุ่งแก้ว อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ได้ถูกบันทึกในหน้าประวัติศาสตร์ในฐานะที่เป็นพื้นที่ปฏิบัติการของขบวนการเสรีไทยสายเหนือ ซึ่งมีบทบาทอย่างมากในการยืนยันสถานะของการเป็นหนึ่งในประเทศผู้ชนะสงครามตอนต้นปี พ.ศ. 2488 เครื่องบินลำเลียงทิ้งระเบิด C-47 ดาโกต้า ของกองทัพสัมพันธมิตร จึงจำเป็นต้องนำพลร่ม คือ นายชโรช โล่ห์สุวรรณ รวมทั้งวิทยุสื่อสารและอาวุธยุทโธปกรณ์จำนวนมาก มาสนับสนุนการปฏิบัติงานของขบวนการเสรีไทยภายในประเทศ นายทวีศักดิ์ สินธุวงศ์ กับพลพรรคเสรีไทยจากตำบลหนองม่วงไข่ จึงเลือกเอา “แพะเปียง” ซึ่งมีสภาพเป็นป่าเต็งรังล้อมรอบด้วยลำห้วยแม่แฮดที่ไหลคดเคี้ยว ซ่อนตัวอยู่กลางเทือกเขาสูงในท้องที่ของตำบลทุ่งแก้วเป็นจุดรับสัมภาระ เนื่องจากเล็งเห็นแล้วว่าเป็นชัยภูมิที่เหมาะสมที่สุด และหลังจากนั้นป่าแพะเปียงก็ถูกใช้เป็นค่ายฝึกอาวุธ เป็นศูนย์บัญชาการสำหรับการหาข่าว สอดแนม และวางแผนโจมตีกองทหารญี่ปุ่นที่ตั้งค่ายอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงเรื่อยมาจนสิ้นสุดสงคราม (ชมรมคนรักแพะเปียง, 2559)

จากสภาพพื้นที่และความเป็นมาของขบวนการเสรีไทยในพื้นที่อำเภอหนองม่วงไข่ ค่ายแพะเปียง หรืออุทยานเทิดเกียรติเสรีไทย ถูกฟื้นฟูให้เป็นพื้นที่แห่งประวัติศาสตร์ขบวนการ

เสรีไทย โดยการนำโดย นางอำพร ชมภูมิ่ง กำหนดตำบลทุ่งแค้ว อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ได้นำเรื่องแพะเปียงเสนอต่อนายอำเภอหนองม่วงไข่ ให้สนับสนุนและผลักดันให้มีการก่อสร้างเป็นสถานที่จารึกไว้ซึ่งประวัติศาสตร์ของขบวนการเสรีไทยสายหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ และในการฟื้นฟูและพัฒนาสถานที่แพะเปียงให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์และเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแพร่ ผืนป่าที่ได้รับการฟื้นฟูให้เป็นที่รู้จักในนามของพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทยใช้เป็นที่ฝึกกำลังพล ได้มีการฟื้นฟูเพื่อรำลึกถึงบุญคุณผู้เข้าร่วมขบวนการเสรีไทยที่เป็นวีระบุรุษของทนายทเสรีไทย โดยนางอำพร ชมภูมิ่ง ซึ่งเป็นกำนันตำบลทุ่งแค้ว ผู้เป็นทนายทของผู้ร่วมขบวนการเสรีไทย ได้ดำเนินการฟื้นฟูแพะเปียง ในปี พ.ศ. 2559 ได้ใช้งบประมาณแผ่นดินโครงการตามนโยบายของรัฐบาล มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล หรือ “โครงการตำบลละ 5 ล้านบาท” โดยแบ่งงบประมาณในการดำเนินการก่อสร้างจำนวน 1.2 ล้านบาท เพื่อสร้างเป็นอุทยานเทิดเกียรติเสรีไทยสถานที่แห่งนี้อยู่ในเขตพื้นที่ของกรมทางหลวงชนบท และอยู่ติดกับเขตป่าสงวน ในการใช้พื้นที่แห่งนี้ทางกรมทางหลวงชนบทได้อนุญาตให้ใช้พื้นที่ดังกล่าวในการจัดตั้งเป็นสถานที่จารึกประวัติศาสตร์โดยให้ใช้พื้นที่ริมขอบทาง โดยให้ใช้เนื้อที่ห่างจากถนนขอบถนนออกไปไม่เกินข้างละ 15 เมตร ของทั้งสองฝั่งถนน เพื่อดำเนินการสร้างเป็นอุทยานเทิดเกียรติเสรีไทย ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ ชุมชนตำบลทุ่งแค้ว โดยกำนันอำพร ชมภูมิ่ง ในปัจจุบันการก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จเนื่องจากยังขาดในเรื่องของการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ในกิจกรรมของชุมชน (สัมภาษณ์ นางอำพร ชมภูมิ่ง, กำนันตำบลทุ่งแค้ว, 5 ตุลาคม 2563)

ในการจัดกิจกรรม “ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ” ณ เขตอนุรักษ์พื้นที่ประวัติศาสตร์อุทยานเทิดเกียรติเสรีไทย “แพะเปียง” เมื่อวันที่ 20 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2559 โดยมีสโมสรไลออนส์สวนหลวงกรุงเทพและสโมสรไลออนส์อัมรินทร์ราชบุรี ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแค้ว พร้อมด้วยตัวแทนส่วนราชการของอำเภอหนองม่วงไข่ คณาจารย์และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ คณะครูและนักเรียนจากโรงเรียนพัฒนาประชาอุปถัมภ์ โรงเรียนบ้านทุ่งแค้ว ชมรมนักปั่น “เสือเสรีไทย” ชมรม “คนรักแพะเปียง” พร้อมด้วยพี่น้องประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติขึ้นเพื่อคืนความสมบูรณ์ให้กับธรรมชาติ (ชมรมรักแพะเปียง, 2559) จากการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของประชาชน ส่วนใหญ่จะเป็นคณาจารย์นักศึกษา คณะครูนักเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชมรมปั่นจักรยานที่เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก หลังจากกิจกรรม “ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ” ในปี พ.ศ.2559 จนถึงปัจจุบันการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ ค่ายแพะเปียง มีการพัฒนาไปอย่างช้า ๆ (การสังเกตการณ์จากผู้เข้าร่วมกิจกรรม นายดำเนิน หมายดี, 2559)

ดังนั้น จากสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ ขบวนการเสรีไทย ยังมีปัญหาในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดกิจกรรมและการสนับสนุนของภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ในเขตตำบลทุ่งแก้ว อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ จึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ของขบวนการเสรีไทยในเรื่องของ “กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทย อุทยานเทิดเกียรติเสรีไทย (ค่ายแพะเปียง) ตำบลทุ่งแก้ว อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่” ในด้านของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ประเมินผล ของชุมชนเพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทย ให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดียิ่งขึ้น และสามารถทำให้สถานที่แห่งนี้เป็นที่มีความรักและหวงแหนของประชาชนในชุมชน และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แห่งใหม่ของจังหวัดแพร่ และยังเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในเรื่องของสถานที่สำคัญของวีระบุรุษผู้กล้าหาญเสียสละเพื่อไม่ให้ประเทศชาติตกอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศอื่น สามารถรักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติไว้ได้อย่างน่าภูมิใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาที่มาและประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทยในพื้นที่อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทย อุทยานเทิดเกียรติเสรีไทย (ค่ายแพะเปียง) ตำบลทุ่งแก้ว อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ (Documentaries) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) มีขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1) การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่ประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทยของชุมชนตำบลทุ่งแค้ว อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ เพื่อพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทยให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2) การศึกษาจากภาคสนาม (Field Study)

เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) (สุวิมล ติรกานันท์, 2555, น. 170) จากประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน มีการบันทึกเสียง และจดบันทึกข้อความการสัมภาษณ์

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับนำมาใช้ในวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำนักงานการท่องเที่ยว นักวิชาการในสถานศึกษา ประชาชนทั่วไป และทายาทผู้ร่วมขบวนการเสรีไทย ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ผู้วิจัยได้เลือกเป็นตัวแทนในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ที่ให้เกิดความชัดเจนในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทยอำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ จำนวน 20 คน ได้แก่

องค์กรภาครัฐ

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน 1 คน
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแค้ว	
2) นักวิชาการในสถานศึกษา	จำนวน 2 คน
(1) ครูโรงเรียนบ้านทุ่งแค้ว	
(2) ครูโรงเรียนม่วงไข่วิทยาคม	
3) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดแพร่	จำนวน 1 คน
(1) นักวิชาการการท่องเที่ยว	
4) ที่ว่าการอำเภอหนองม่วงไข่	จำนวน 1 คน
(1) ปลัดอำเภอหนองม่วงไข่	

ภาคประชาชน

5) ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน

(1) ผู้ใหญ่บ้านทุ่งแคว หมู่ที่ 1 2) ผู้ใหญ่บ้านทุ่งแคว หมู่ที่ 2

(3) ผู้ใหญ่บ้านทุ่งแคว หมู่ที่ 3 4) กำนันตำบลทุ่งแคว

(5) ประธานคณะกรรมการหมู่บ้านทุ่งแคว หมู่ที่ 4

6) ประชาชนทั่วไป จำนวน 5 คน

(1) ประชาชนในหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 (2) ประชาชนในหมู่บ้าน หมู่ที่ 2

(3) ประชาชนในหมู่บ้าน หมู่ที่ 3 (4) ประชาชนในหมู่บ้าน หมู่ที่ 4

7) ทายาทผู้ร่วมชบวนการเสรีไทย จำนวน 5 คน

หลักเกณฑ์ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สัมภาษณ์อยู่ในขอบข่ายประเด็นเดียวกัน เพื่อการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัย โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในส่วนของกรวิจัยเรื่อง “กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ชบวนการเสรีไทย กรณีศึกษา อุทยานเทิดเกียรติเสรีไทย (ค่ายแพะเปียง) ตำบลทุ่งแคว อำเภอนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research) ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกและการบันทึกเสียง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารแล้วจึงนำเสนอผลการวิจัยเป็นเชิงพรรณนา

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping)

ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์

3) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดของบุคคล

สำหรับกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยวิธีการวิเคราะห์

อันจะได้ดำเนินการกระบวนการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ อันได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการพิจารณาประเด็นหลัก (Major themes) หรือแบบแผนหลัก (Major pattern) ที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลัก (Major themes) มาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย (Sub – themes) และหัวข้อย่อย (Categories) อันเป็นกระบวนการวิเคราะห์ โดยการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ จนไปถึงการเขียนข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารแนวคิดผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทย และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า

ขบวนการเสรีไทยในพื้นที่อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ โดยมี นายทอง กันทาธรรม เป็นหัวหน้าขบวนการเสรีไทยในจังหวัดแพร่ มีหน้าที่คอยรับและช่วยเหลือเสรีไทยที่เดินทางมาจากต่างประเทศ เพื่อเข้ามาดำเนินการต่อต้านญี่ปุ่นด้วยการกระโดดร่ม และเนื่องด้วยจังหวัดแพร่เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญแห่งหนึ่ง มีเส้นทางรถไฟสายเหนือที่ญี่ปุ่นใช้ลำเลียงพลเพื่อไปโจมตีพม่าและอินเดีย การตัดเส้นทางดังกล่าวทำให้ญี่ปุ่นรุกคืบหน้าได้ช้าลง ในอำเภอหนองม่วงไข่มีความเกี่ยวข้องกับขบวนการเสรีไทย เนื่องจากมีการใช้พื้นที่ตำบลหนองม่วงไข่เป็นศูนย์ประสานงานการรับส่งข่าวสารและยุทธปัจจัย การฝึกกำลังพลหากมองพื้นที่ในเชิงภูมิศาสตร์ อำเภอหนองม่วงไข่เป็นแหล่งชุมชนที่เริ่มตั้งถิ่นฐานจากอิทธิพลของสภาพธรรมชาติ โดยชุมชนอยู่อาศัยตามที่ราบลุ่มของแม่น้ำยม และลำห้วยต่าง ๆ พื้นที่แพะเปียงได้รับการฟื้นฟูให้เป็นที่รู้จักในนามของพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทย เพื่อรำลึกถึงบุญคุณผู้เข้าร่วมขบวนการเสรีไทยที่เป็นวีระบุรุษของทนายทเสรีไทย แพะเปียงได้มีการฟื้นฟูขึ้นในปี พ.ศ. 2559 เพื่อสร้างเป็นอุทยานเทิดเกียรติเสรีไทย (ค่ายแพะเปียง) ที่ใช้เป็นที่พักกำลังพลของกองกำลังเสรีไทยสายหนองม่วงไข่ ในปัจจุบันการก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จเนื่องจากยังขาดในเรื่องของการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้าง การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจ ในกิจกรรมของชุมชนเนื่องจากการดำเนินการ ดังกล่าว ได้ดำเนินการโดยผู้นำชุมชนเพียงฝ่ายเดียว ทำให้การพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์มีการพัฒนาไปได้อย่างช้า ๆ ไม่ต่อเนื่อง การก่อสร้างได้ดำเนินไปโดยลำพังโดยไม่มีส่วนงานใดเข้ามาสนับสนุนเป็นทางการ

เมื่อไม่มีงบประมาณในการพัฒนาต่อจึงหยุดการก่อสร้างไว้ก่อนทำให้สถานที่แห่งนี้ขาดการต่อยอดในการพัฒนาให้มีความพร้อมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคนทั่วไปศึกษาหาความรู้ในเรื่องพื้นที่อำนาจการของกองกำลังเสรีไทย

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงประชาชนเองและการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้วจำเป็นที่จะต้องรับปรัชญาที่มนุษย์ทุกคนต่างก็ปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมกลุ่มขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและการชี้แนะที่ถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย “กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ ขบวนการเสรีไทย กรณีศึกษาอุทยานเทิดเกียรติเสรีไทย (ค่ายแพะเปียง) ตำบลทุ่งแก้ว อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่” กระบวนการมีส่วนร่วมชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์เสรีไทย ควรมี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญต่อนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาเพื่อแก้ปัญหา การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ เป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นน้อยสุดซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ให้มีการฟื้นฟู

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ประชาชนรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนดำเนินการ การเปิดให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การปฏิบัติงานของผู้นำชุมชนอย่างอิสระและเป็นระบบ โดยผู้นำมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ปรีกษาหารือทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำข้อเสนอความคิดเห็นประเด็นประชาชนเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในชุมชนด้วย ผลประโยชน์ของพื้นที่ประวัติศาสตร์เป็นประโยชน์ทางบวก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปและนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในเรื่องของประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทย การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประชาชนย่อมได้รับประโยชน์จากการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์เสมอ ทำให้ได้เรียนรู้ และฟื้นฟูพื้นที่ประวัติศาสตร์ที่คนรุ่นหลังควรได้รับรู้ถึงการปฏิบัติการของวีรบุรุษของไทยในอดีต

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนได้ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้ว ชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้น ได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความสำเร็จยากลำบาก

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ และที่สำคัญชุมชนสามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นประสบอยู่ได้ เพราะพลังของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันรับผิดชอบในสิ่งที่ร่วมกันคิดและตัดสินใจในการดำเนินงานสามารถขับเคลื่อนนโยบายในการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จได้ มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธณิศวัล กุลศรี (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ : กรณีศึกษาพิพิธภัณฑสถานสิรินธร ตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวน้อย กระบวนการมีส่วนร่วมถือว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความต้องการที่เป็นอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ ในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมนั้น ๆ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของพิพิธภัณฑสถานสิรินธรให้ก้าวหน้า คือ การจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาให้ครอบคลุมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ควรมีการพัฒนา ปรับปรุงสินค้าบริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ได้แก่ คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ การปรับปรุงทัศนียภาพ กำหนดเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การศึกษาประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทยทำให้ทราบถึงวีรบุรุษของไทยที่สามารถปกป้องเอกราชของชาติไม่ให้เกิดเป็นเมืองขึ้นของใคร
2. กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ขบวนการเสรีไทยและสามารถนำมาประยุกต์กับการพัฒนาองค์กรต่าง ๆ ของทุกภาคส่วนได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ของขบวนการเสรีไทยในจังหวัดแพร่
2. ควรศึกษาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดแพร่

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2553). วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาจังหวัดแพร่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ชมรมคนรักแพะเปียง. (2559). เรียกใช้เมื่อ 5 ตุลาคม 2563 จาก <https://www.facebook.com/pages/category/Community-Center/ชมรมคนรักแพะเปียง-1617930525139285/>.

ดำเนิน หมายดี. (2559). ข้อมูลจากผู้สังเกตการณ์. ในการร่วมกิจกรรมของชุมชน
ธณัศวัด กุลศรี. (2559). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ : กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์สิรินธร ตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. (2535). ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศระหว่าง พ.ศ. 2481-2492. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันปรีดี พนมยงค์ (2563). ภารกิจเพื่อสันติภาพและเอกราชของขบวนการเสรีไทย. เรียกใช้เมื่อ 16 พฤศจิกายน 2563. จาก <https://pridi.or.th/th/content/2020/05/243>

สุวิมล ตีรกานันท์, (2555). การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อำพร ชมพูนิง. (2563). กำนันบ้านทุ่งแก้ว. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.

